

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ประเมินผลการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา 2) ประเมินประสิทธิผลของการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา และ 3) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา

1. ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ สถานศึกษาที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ที่ได้ดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา และได้ดำเนินการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ (O-NET) ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 2,361 โรงเรียน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ให้ข้อมูล ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา เจ้าหน้าที่/ครู ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา และครูในสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ดำเนินการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างด้วยโปรแกรม G-Star Power ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 180 โรงเรียน เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบเป็นระบบ (systematic sampling) จากลำดับรายชื่อโรงเรียนมัธยมศึกษาในระบบสารสนเทศมัธยมศึกษา ของสำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (SCD Education Online) เรียงลำดับตามเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา จำนวน 42 เขต

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้สรุปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 การประเมินผลการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบบันทึกข้อมูลการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2554

การเก็บรวบรวมข้อมูล ส่งแบบบันทึกข้อมูลเก็บข้อมูลจากเจ้าหน้าที่/ครูผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ พิจารณาจากค่าเฉลี่ย โดยค่าเฉลี่ยรายด้านหาจากการนำค่าคะแนนระดับคุณภาพรายมาตรฐานจากทุกมาตรฐานของด้านนั้นๆ มารวมกันหารด้วยจำนวนมาตรฐานแต่ละด้าน ส่วนผลการประเมินในภาพรวมหาจากการนำค่าคะแนนระดับคุณภาพทุกมาตรฐานมารวมกันหารด้วยจำนวนมาตรฐานทั้งหมด 15 มาตรฐาน นำค่าเฉลี่ยที่ได้เทียบกับเกณฑ์การตัดสินระดับคุณภาพตามแนวทางการประเมินคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา (สำนักทดสอบทางการศึกษา, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน: 2554)

ตอนที่ 2 การศึกษาประสิทธิผลของการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน (O-NET)

ข้อมูลที่ใช้ ได้แก่ ข้อมูลคะแนนรายมาตรฐานจากผลการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ที่ได้จากการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลในตอนต้นที่ 1 และข้อมูลคะแนนผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทุกคนทุกรายวิชา ปีการศึกษา 2554

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบบันทึกข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน คะแนนผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ทุกรายวิชา

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ ใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยมีตัวแปรต้น คือ ข้อมูลคะแนนรายมาตรฐานจากผลการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ตัวแปรตาม คือ ข้อมูลคะแนนผลการสอบระดับชาติ (O-NET) ของนักเรียน 8 รายวิชา และในภาพรวมทุกรายวิชา

ตอนที่ 3 การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม จำนวน 2 ฉบับ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษาและครู มีค่าความเที่ยง (α) เท่ากับ 0.89 และ 0.94 ตามลำดับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล ส่งแบบสอบถามทั้ง 2 ฉบับ เก็บข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและครู ไปพร้อมกับหนังสือราชการของทางมหาวิทยาลัยและแบบบันทึกข้อมูลที่เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในตอนต้นที่ 1 และข้อมูลคะแนนรายมาตรฐานจากผลการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาได้มาจากการรายงานของโรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ ใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบและการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยมีตัวแปรต้น คือ เจตคติต่อการประกันคุณภาพภายในของผู้บริหาร ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร เจตคติต่อการประกันคุณภาพภายในของครู และวัฒนธรรมการประเมินของสถานศึกษา ตัวแปรตาม ได้แก่ ข้อมูลคะแนนรายมาตรฐานจากผลการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา จำแนกเป็นรายด้านและในภาพรวมทุกมาตรฐาน

1. สรุปการวิจัย

สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1.1 ผลการประเมินผลการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนส่วนใหญ่มีผลการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาในด้านคุณภาพผู้เรียนอยู่ในระดับดีมาก ร้อยละ 64.89 ด้านการจัดการศึกษาอยู่ในระดับดีเยี่ยม ร้อยละ 48.90 ด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ในระดับดีมาก ร้อยละ 45.70 ด้านอัตลักษณ์ของสถานศึกษาอยู่ในระดับดีเยี่ยม ร้อยละ 52.10 และด้านมาตรการส่งเสริมอยู่ในระดับดีเยี่ยม ร้อยละ

55.30 ส่วนผลการประเมินในภาพรวม โรงเรียนส่วนใหญ่ดำเนินการประกันคุณภาพภายในอยู่ในระดับดีมากถึงระดับดีเยี่ยม รวมกันคิดเป็นร้อยละ 95.60

1.2 ผลการศึกษาประสิทธิภาพของการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน (O-NET) จำแนกตามรายวิชา และในภาพรวมทุกรายวิชา สรุปผลดังนี้

จำแนกตามรายวิชา ผลการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษามาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียนมีผลทางบวกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน (O-NET) ในรายวิชาภาษาไทย รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม รายวิชาภาษาอังกฤษ รายวิชาคณิตศาสตร์ รายวิชา สุขศึกษาและพลศึกษา และรายวิชาศิลปะ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ส่วนผลการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษามาตรฐานด้านการจัดการศึกษา ด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ด้านอัตลักษณ์ของสถานศึกษา และด้านมาตรการส่งเสริม ไม่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน (O-NET) ในรายวิชาภาษาไทย รายวิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม รายวิชา ภาษาอังกฤษ รายวิชาคณิตศาสตร์ รายวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา และรายวิชาศิลปะ และผลการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาทุกด้านไม่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน (O-NET) ในรายวิชาวิทยาศาสตร์ ส่วนผลการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษามาตรฐานด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ส่งผลทางลบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน (O-NET) ในรายวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และผลการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษามาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน ด้านการจัดการศึกษา ด้านอัตลักษณ์ของสถานศึกษา และด้านมาตรการส่งเสริม ไม่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน (O-NET) ในรายวิชาการงาน อาชีพและเทคโนโลยี

ภาพรวมทุกรายวิชา ผลการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษามาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียนมีผลทางบวกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน (O-NET) ในภาพรวมทุกรายวิชา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ส่วนผลการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษามาตรฐานด้านการจัดการศึกษา ด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ด้านอัตลักษณ์ของสถานศึกษา และด้านมาตรการส่งเสริมไม่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน (O-NET) ในภาพรวมทุกรายวิชา

1.3 ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา สรุปผลเป็นขั้นตอนได้ดังนี้

1.3.1 การวิเคราะห์คุณภาพของปัจจัยหรือตัวแปรทำนายคุณภาพการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา **ด้านผู้บริหาร** ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของเจตคติต่อการประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารมีองค์ประกอบ 2 ด้าน ได้แก่ การรับรู้ความสามารถด้านการประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารและทัศนคติต่อการประกันคุณภาพภายในของผู้บริหาร **ด้านครู** ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารมีองค์ประกอบ 2 ด้าน ได้แก่ ภาวะผู้นำทางวิชาการ และการสนับสนุนและพัฒนาครู และองค์ประกอบของเจตคติต่อการประกันคุณภาพภายในของครูมีองค์ประกอบ 2 ด้าน ได้แก่ การรับรู้ความสามารถด้านการประกันคุณภาพภายในของครู และทัศนคติต่อการประกันคุณภาพภายในของครู ส่วนองค์ประกอบของวัฒนธรรมการประเมิน

ของสถานศึกษามือถือประกอบ 3 ด้าน ได้แก่ การยึดมั่นหลักการประเมินและใช้ข้อมูลรอบด้าน คำนึงทางด้านการประเมิน และการใช้ข้อมูลเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนา

1.3.2 ผลการศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีผลต่อคุณภาพการประกันคุณภาพ ภายในของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำแนกเป็นรายด้านและในภาพรวม ได้ดังนี้

จำแนกเป็นรายด้าน ผลการศึกษาปัจจัยที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบ ได้แก่ การรับรู้ความสามารถด้านการประกันคุณภาพภายในของผู้บริหาร ทิศนคติต่อการประกันคุณภาพภายในของผู้บริหาร ภาวะผู้นำทางวิชาการ การสนับสนุนและพัฒนาครู การรับรู้ความสามารถด้านการประกันคุณภาพภายในของครู ทิศนคติต่อการประกันคุณภาพภายในของครู การยึดมั่นหลักการประเมินและใช้ข้อมูลรอบด้าน คำนึงทางด้านการประเมิน และการใช้ข้อมูลเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนา ที่ส่งผลต่อคุณภาพการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายใน สรุปได้ว่าไม่มีปัจจัยใดที่ส่งผลต่อคุณภาพการประกันคุณภาพภายในด้านคุณภาพผู้เรียน ด้านการจัดการศึกษา ด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ด้าน อัตลักษณ์ของสถานศึกษา และด้านมาตรการส่งเสริม แต่ผลการวิเคราะห์ด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เป็นขั้นตอน (Stepwise) สรุปได้ว่าปัจจัยการใช้ข้อมูลเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนา มีผลทางบวกต่อคุณภาพการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาด้านคุณภาพผู้เรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 แต่ไม่มีผลต่อคุณภาพการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาด้านการจัดการศึกษา ด้านคุณภาพการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ด้านอัตลักษณ์ของสถานศึกษา และด้านมาตรการส่งเสริม

ภาพรวมทุกด้าน ผลการศึกษาปัจจัยที่ได้จากการวิเคราะห์องค์ประกอบ ได้แก่ การรับรู้ความสามารถด้านการประกันคุณภาพภายในของผู้บริหาร ทิศนคติต่อการประกันคุณภาพภายในของผู้บริหาร ภาวะผู้นำทางวิชาการ การสนับสนุนและพัฒนาครู การรับรู้ความสามารถด้านการประกันคุณภาพภายในของครู ทิศนคติต่อการประกันคุณภาพภายในของครู การยึดมั่นหลักการประเมินและใช้ข้อมูลรอบด้าน คำนึงทางด้านการประเมิน และการใช้ข้อมูลเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนา ที่ส่งผลต่อคุณภาพการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายใน สรุปได้ว่าไม่มีปัจจัยใดที่ส่งผลต่อคุณภาพการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาในภาพรวม

2. อภิปรายผล

จากผลการวิจัยมีประเด็นสำคัญ ที่นำมาอภิปรายผลได้ 3 ประเด็น คือ

2.1 ผลการประเมินผลการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา โรงเรียนส่วนใหญ่มีผลการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา จำแนกเป็นรายด้านและในภาพรวมของสถานศึกษาอยู่ในระดับดีมากถึงระดับดีเยี่ยม แสดงให้เห็นว่าสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาส่วนใหญ่ได้มาตรฐานตามเกณฑ์การประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาอยู่ในระดับคุณภาพที่สูงมากถึงร้อยละ 95.60 ซึ่งเป็นผลการประเมินโดยบุคลากรของ

สถานศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัดซึ่งได้แก่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ที่ได้ประเมิน ติดตาม และตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษาในความรับผิดชอบของตนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ศึกษาผลการดำเนินงานและการประเมินผลการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่พบว่าสถานศึกษามีการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในอยู่ในระดับมาก หรือมีผลการประเมินผลการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในอยู่ในระดับดี (ยินดี ทองคำ, 2546; วรรณ วรรณมาศ, 2547; ปิติชาย ต้นปิติ, 2547; เกียรติศักดิ์ คุนหมื่น, 2548; ประสาน พุ่มเข็ม, 2548; สริต วิจิตรโชติ, 2550)

แต่ผลการประเมินดังกล่าวไม่สอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2551, 2554) ที่ได้ดำเนินการติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาตั้งแต่ปี 2542 เป็นต้นมา พบว่า ด้านคุณภาพผู้เรียน มีสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ยังไม่ได้มาตรฐานตามเกณฑ์การประเมินของ สมศ. จากการประเมินรอบแรก ถึงร้อยละ 65 จากสถานศึกษาที่มีกว่าสามหมื่นแห่งทั่วประเทศ ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาหลัก ได้แก่ ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าร้อยละ 50 และในการประเมินรอบสองของ สมศ. พบว่า สถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษาจำนวน 22,425 แห่ง มีถึงร้อยละ 79.7 ที่ได้มาตรฐาน และร้อยละ 20.3 ที่ต้องได้รับการพัฒนา และ สำนักทดสอบทางการศึกษา (2556) ได้สรุปผลการประเมินคุณภาพภายนอกกรอบสาม (พ.ศ.2554-2558) ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี พ.ศ.2554 โดยจากการประเมินของ สมศ. สรุปผลได้ดังนี้ สถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 7,042 แห่ง ได้รับการรับรอง 4,923 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 69.91 และไม่รับรองมาตรฐาน 2,119 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 30.09 ซึ่งเหตุผลที่ทำให้สถานศึกษาเหล่านี้ไม่ได้รับรองมาตรฐาน เนื่องจากไม่ผ่านการประเมินในตัวบ่งชี้ที่ 5 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน คือ มีคะแนนการทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติขั้นพื้นฐาน (O-Net) อยู่ในระดับต่ำ ความไม่สอดคล้องของผลการประเมินทั้งสองประเภทนี้อาจเป็นเพราะการประเมินคุณภาพภายในเป็นการประเมินตนเองของสถานศึกษา ส่วนการประเมินคุณภาพภายนอกเป็นการประเมินจากคณะกรรมการภายนอก ความไม่สอดคล้องของผลการประเมินชี้ให้เห็นว่าควรมีการปรับปรุงการรายงานข้อมูลคุณภาพสถานศึกษาให้มีความน่าเชื่อถือมากขึ้น

นอกจากนี้ อุทุมพร จามรมาน (2551 อ้างถึงใน เอี่ยมพร และคณะ : 2552) ได้กล่าวถึง สาเหตุที่คะแนน O-NET ต่ำว่า "ครูบางส่วนได้ให้ข้อมูลว่าเนื่องจากเด็กไม่ตั้งใจสอบ เพราะคะแนนไม่ได้นำไปใช้ประโยชน์ในการเข้าศึกษาต่อ นอกจากนี้การออกข้อสอบส่วนใหญ่จะเป็นการคิดวิเคราะห์ ขณะที่เด็กจะคุ้นเคยกับการสอบแบบเลือกตอบมากกว่า รวมทั้งเรื่องคุณภาพการเรียนการสอนของโรงเรียน ที่ยังไม่พร้อมทั้งในเรื่องของครู และสื่อการเรียนการสอน ซึ่งเรื่องเหล่านี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจะต้องเร่งแก้ไข และในการวัดและประเมินผลการเรียนควรใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลแบบอื่นๆ เช่น การทดสอบภาคปฏิบัติ การทดสอบแบบอัตนัย เป็นต้น เพื่อให้ครอบคลุมการประเมินผลตามมาตรฐานการศึกษาในทุกระดับการศึกษา" และ เอี่ยมพร หลินเจริญ และคณะ (2552) ได้อธิบายเกี่ยวกับขอบเขตและเนื้อหาสาระของข้อสอบ O-NET ว่า "การออกข้อสอบจะออกตามมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 ไม่มีการออกนอกเหนือหลักสูตร ทั้งนี้เนื้อหาของข้อสอบจะวัดความรู้ทั่วไปที่เด็กทั้งประเทศจะต้องรู้ ไม่มีข้อสอบเกี่ยวกับ

การปฏิบัติ ดังนั้นจึงไม่ต้องกลัวการได้เปรียบเสียเปรียบ ส่วนสุพจน์ หารหนองบัว ได้กล่าวถึง ปัญหา ด้านการเรียนของเด็กไทยในปัจจุบันว่าเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ มีความสนใจต่อการศึกษาน้อยลง เนื่องจากมีสื่อเพื่อความบันเทิงมากขึ้น นอกจากนี้ ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เด็กมีความสนใจในการเรียน น้อยลงส่วนหนึ่งมาจากบรรยากาศการเรียนการสอนด้วย ครูผู้สอนควรมีการพัฒนากระบวนการเรียน การสอนให้มีความสุข เพื่อดึงดูดความสนใจของเด็ก เพื่อให้เด็กสนใจวิชาต่างๆ และเรียนด้วยความ สนุก ซึ่งสอดคล้องกับพรทิพย์ สระบกข (2544 อ้างถึงใน เอกธวัช พิมไทย, 2548) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่ ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนมัธยมศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านครู เป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับ ตัวบุคคลที่จะส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา คือ ครูต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และเชี่ยวชาญใน การสอน

แสดงให้เห็นว่าหากการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาระดับ มัธยมศึกษาส่วนใหญ่มีระดับคุณภาพดีมากถึงดีเยี่ยมทั้งผลการประเมินรายด้านและในภาพรวมของ สถานศึกษา ที่ประเมินโดยบุคลากรในสถานศึกษาหรือหน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษาเอง ย่อมส่งผลให้ผลการประเมินคุณภาพภายนอกโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพ การศึกษา (สมศ.) เป็นไปในทิศทางเดียวกัน โดยเฉพาะผลการประเมินด้านคุณภาพผู้เรียนที่ควรจะมี ความสอดคล้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนด้วยการทดสอบระดับชาติ (O-NET) ซึ่งเป็ นการทดสอบระดับชาติที่มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับมากที่สุดขณะนี้ และในทางตรงกันข้ามหากผลการ ประเมินดังกล่าวไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องมีการทบทวนนโยบายหรือหาแนว ทางการประเมินการดำเนินงานหรือแก้ไขและปรับปรุงกระบวนการประกันคุณภาพภายในของ สถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาที่เหมาะสมเพื่อให้ได้ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องกับ ความเป็นจริงและจะได้หาแนวทางปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ตรงกับสภาพปัญหา ที่แท้จริงต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับ สถาบันทดสอบทางการศึกษา (2555) ที่ได้กล่าวถึงผลการวิจัยของ ศิริชัย กาญจนวาสี เรื่อง “การพัฒนาวิธีการเปรียบเทียบผลการเรียนเฉลี่ยสะสมตามกลุ่มสาระการ เรียนรู้ โดยใช้คะแนน O-NET ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย” ได้จัดกลุ่มโรงเรียนตามลักษณะ การให้เกรดแบ่งเป็น 3 แบบ โดยจัดตามมาตรฐานการประเมินผลการเรียนรู้ ในภาพรวม โดยนำผล การเรียนสะสมรวมทุกวิชา (GPAXT) ของสถานศึกษามาเปรียบเทียบกับผลการเรียนเฉลี่ยสะสม ที่ ปรับแก้แล้วพบว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ให้เกรดแบบปล่อยเกรด (ให้เกรดสูงกว่าความสามารถของ นักเรียน) และแบบกดเกรด (ให้เกรดต่ำกว่าความสามารถของนักเรียน) และมีจำนวนน้อยมากที่เป็น แบบปกติ (ให้เกรดสอดคล้องกับความสามารถที่แท้จริงของนักเรียน) แสดงว่าการประเมินผลการ เรียนรู้ในระดับสถานศึกษายังไม่มีเอกภาพและไม่เป็นมาตรฐานเดียวกันจำเป็นต้องใช้ผลการทดสอบ O-NET เพื่อเทียบเคียงคุณภาพให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ

2.2 ผลการศึกษาประสิทธิผลของการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของ สถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน (O-NET) พบว่า

2.2.1 ผลการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่จำแนกเป็นรายด้านและใน ภาพรวม ส่วนใหญ่พบว่ามาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียนมีผลทางบวกต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักเรียน (O-NET) ทุกรายวิชา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อาจเป็นเพราะว่าการประเมินคุณภาพภายใน ของสถานศึกษาตามมาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียนที่ประกอบด้วย 6 มาตรฐาน ซึ่งในมาตรฐานที่ 5

ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร ซึ่งพิจารณาจากตัวบ่งชี้ที่ 5.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแต่ละกลุ่มสาระเป็นไปตามเกณฑ์ ตัวบ่งชี้ที่ 5.2 ผลการประเมินสมรรถนะสำคัญตามหลักสูตรเป็นไปตามเกณฑ์ ตัวบ่งชี้ที่ 5.3 ผลการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และการเขียนเป็นไปตามเกณฑ์ และตัวบ่งชี้ที่ 5.4 ผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) เป็นไปตามเกณฑ์ แสดงให้เห็นความสอดคล้องกันได้ว่า หากผลการประเมินด้านคุณภาพผู้เรียนในมาตรฐานที่ 5 ของสถานศึกษามีคะแนนสูง ส่วนหนึ่งอาจเกิดจากการนำคะแนนผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) ของนักเรียนในสถานศึกษานั้นมาเป็นเกณฑ์ร่วมพิจารณาด้วยจึงทำให้ผลการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามมาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียนมีผลไปในทิศทางเดียวกันกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่วัดได้จากผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) หรืออาจเป็นผลมาจากการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษาที่ทำให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตรที่ทำให้มีผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การประเมินสมรรถนะสำคัญ และการประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และการเขียนของนักเรียนในสถานศึกษามีความสอดคล้องกับคะแนนผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) ด้วย หรืออาจเกิดจากปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจส่งผลทำให้ผู้เรียนมีผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) สูง เช่น การติวหรือการนำข้อสอบระดับชาติมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน (วันดี สมมิตร, 2552) การเรียนพิเศษหรือการกวดวิชา ฐานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว ความสามารถทางเทคโนโลยี พื้นความรู้เดิมของนักเรียน หรือ บริบทของโรงเรียน เป็นต้น

ซึ่งจากผลการวิจัยยังพบว่าผลการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา มาตรฐานด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ส่งผลทางลบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน (O-NET) ในรายวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อาจเป็นเพราะการดำเนินงานตามมาตรฐานด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ได้แก่ มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการสร้าง ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้ คือ ตัวบ่งชี้ 13.1 การสร้างและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษาและใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนและบุคลากรของสถานศึกษารวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้อง และตัวบ่งชี้ 13.2 การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างบุคลากรภายในสถานศึกษา ระหว่างสถานศึกษากับครอบครัว ชุมชนและองค์กรที่เกี่ยวข้อง เมื่อพิจารณาจากตัวบ่งชี้พบว่าเป็นการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้เรียน บุคลากรในสถานศึกษา และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ซึ่งความสามารถในการใช้แหล่งเรียนรู้ดังกล่าวเกี่ยวข้องกับศักยภาพของสถานศึกษาและบุคลากรในชุมชนซึ่งมีความแตกต่างกันไปตามบริบทของแต่ละสถานศึกษา หากมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษามีการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาโดยไม่พิจารณาถึงความสอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐานหรือความเหมาะสมต่อผู้เรียนอาจส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนได้ และหากกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนให้ใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาเพื่อให้มีผลการประเมินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ในระดับคุณภาพที่สูงขึ้น จึงอาจส่งผลทางลบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่วัดจากผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) รายวิชาการงานอาชีพและเทคโนโลยีได้ ซึ่งสอดคล้องกับ เอื้อมพร หลินเจริญ และคณะ (2552) ได้อธิบายเกี่ยวกับ

ขอบเขตและเนื้อหาสาระของข้อสอบ O-NET ว่า "การออกข้อสอบจะออกตามมาตรฐานหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ไม่มีการออกนอกเหนือหลักสูตร ทั้งนี้เนื้อหาของข้อสอบจะวัดความรู้ทั่วไปที่เด็กทั้งประเทศควรจะต้องรู้ ไม่มีข้อสอบเกี่ยวกับการปฏิบัติ ดังนั้นจึงไม่ต้องกลัวการได้เปรียบเสียเปรียบ หรือผลทางลบที่เกิดขึ้นอาจเกิดจากสาเหตุอื่น เช่น เทคนิค วิธีการสอน กระบวนการจัดการเรียนรู้ ความสามารถในการเลือกใช้แหล่งเรียนรู้ การบริหารจัดการ งบประมาณ หรือการได้รับการสนับสนุนจากผู้ที่เกี่ยวข้องตามศักยภาพของแต่ละสถานศึกษา ในการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา เป็นต้น

2.2.2 ผลการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาที่จำแนกเป็นรายด้านและในภาพรวม พบว่ามาตรฐานด้านการจัดการศึกษา มาตรฐานด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ มาตรฐานด้านอัตลักษณ์ของสถานศึกษา และมาตรฐานด้านมาตรการส่งเสริม ไม่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน (O-NET) ทุกรายวิชา ซึ่งเมื่อพิจารณารายละเอียดในตัวบ่งชี้ของแต่ละมาตรฐานดังกล่าวจะเห็นได้ว่าแต่ละมาตรฐานเป็นกระบวนการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในที่จะส่งผลให้ผู้เรียนเกิดคุณภาพตามมาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียนและส่วนหนึ่งก็คือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ซึ่งหากผลการประเมินคุณภาพภายในมาตรฐานทุกด้านดังกล่าวอยู่ในระดับดีมาก ถึงดีเยี่ยมย่อมส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนด้วยเช่นกัน แต่จากผลการวิจัยที่ปรากฏอาจเป็นเพราะว่าผลการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกันคุณภาพภายใน ใช้วิธีการเก็บข้อมูลจากเจ้าหน้าที่/ครูผู้ปฏิบัติหน้าที่งานประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาด้วยแบบบันทึกข้อมูล ซึ่งเป็นผลการประเมินโดยบุคลากรในสถานศึกษาเอง ดังนั้นผลการวิจัยที่ได้ อาจจะมีอคติคลาดเคลื่อนเนื่องจากความลำเอียง (bias) ในการให้ข้อมูลที่ไม่ตรงกับผลการประเมินคุณภาพภายในของสถานศึกษา อาจทำให้ผลการประเมินที่ได้ไม่สะท้อนตามสภาพที่เป็นจริงของสถานศึกษา

หากสถานศึกษาสามารถดำเนินงานจนมีผลการประเมินคุณภาพภายใน มาตรฐานด้านการจัดการศึกษา มาตรฐานด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ มาตรฐานด้านอัตลักษณ์ของสถานศึกษา และมาตรฐานด้านมาตรการส่งเสริมอยู่ในระดับดีมากถึงดีเยี่ยม แต่ไม่ส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน (O-NET) ทุกรายวิชา ก็อาจเป็นเพราะว่านักเรียนอาจไม่ให้ความสำคัญของการทำข้อสอบ O-NET เพราะผลการสอบไม่มีผลบังคับใช้กับนักเรียนหรือนักเรียนไม่ได้นำไปใช้ประโยชน์ หรืออาจเป็นเพราะว่าลักษณะของข้อสอบ O-NET เน้นการคิดวิเคราะห์ซึ่งผู้เรียนอาจจะ ไม่คุ้นเคยหรือขาดทักษะดังกล่าว สอดคล้องกับ อุทุมพร จามรمان (2551 อ้างถึงใน เอี่ยมพร หลินเจริญ และคณะ, 2552) ได้กล่าวถึง สาเหตุที่ คะแนน O-NET ต่ำว่า “ครูบางส่วนได้ให้ข้อมูลว่า เนื่องจากเด็กไม่ตั้งใจสอบ เพราะคะแนนไม่ได้นำไปใช้ประโยชน์ในการเข้าศึกษาต่อ นอกจากนี้การออกข้อสอบส่วนใหญ่จะเป็นการคิดวิเคราะห์ ขณะที่เด็กจะคุ้นเคยกับการสอบแบบเลือกตอบมากกว่า...”

2.3 ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา พบว่า

2.3.1 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา ด้านคุณภาพผู้เรียน ได้แก่ วัฒนธรรมการประเมินของสถานศึกษา ด้านการใช้ข้อมูลเพื่อ

ขับเคลื่อนการพัฒนา ซึ่งหมายถึง การนำข้อมูลเกี่ยวกับผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) ผลการประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ. ผลการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในสถานศึกษา และผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) ไปใช้ในการจัดการศึกษาของสถานศึกษามีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่วัดได้จากผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) นั้นหมายความว่าหากโรงเรียนได้รับผลการประเมินต่างๆ แล้วนำไปใช้วิเคราะห์ วางแผน ดำเนินการ พัฒนาและปรับปรุงการจัดการศึกษาของโรงเรียนตามกระบวนการของการประกันคุณภาพภายใน (PDCA) ด้วยความมุ่งมั่น จริจิงและต่อเนื่องจะส่งผลให้ผลการประเมินคุณภาพผู้เรียนพัฒนาไปในทิศทางที่ดีขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ Carson, Borman, Robinson (2011) ที่ได้ทำการวิจัยเรื่องการประเมินผลกระทบของการปฏิรูปการศึกษาที่ขับเคลื่อนด้วยข้อมูลประเมิน (Data-Driven Reform) ต่อผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านและคณิตศาสตร์ พบว่า การติดตามและช่วยเหลือให้สถานศึกษาทำความเข้าใจผลการประเมินคุณภาพของนักเรียน วิเคราะห์ข้อมูลจากผลการประเมินเพิ่มเติมเพื่อการชี้แนะการพัฒนาโรงเรียน ระบุสาเหตุของปัญหาที่สำคัญของสถานศึกษา กำหนดโครงการและเลือกดำเนินโครงการเพื่อแก้ไขปัญหาที่พบมีผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในรายวิชาคณิตศาสตร์และวิชาการอ่าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545) หลักการและแนวคิดในการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ที่ส่งเสริมการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา โดยยึดกระบวนการบริหารและการปฏิบัติงานของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา หากโรงเรียนมีโครงสร้างการบริหารงานที่ดีก็จะนำไปสู่กระบวนการทำงานที่มีระบบสามารถกระจายอำนาจการบริหารได้ครอบคลุม และทุกฝ่ายมีส่วนร่วม มีการแบ่งภาระงานที่มุ่งเน้นการทำงานเป็นทีมเพื่อระดมความคิดในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และแก้ไขปัญหาและอุปสรรคต่างๆ โดยอาศัยกระบวนการ PDCA ซึ่งเกี่ยวข้องกับการนำผลการประเมินภายนอกไปใช้และมีการดำเนินงานด้านระบบประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน และสอดคล้องกับ เกจกนก เอื้อวงศ์ (2546) ที่พบว่า ปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่ การมีวัฒนธรรมองค์กรที่ดี คือ มีแบบแผนการทำงานเป็นทีม ยอมรับการเปลี่ยนแปลงและเห็นคุณค่าของการประเมิน และเชื่อว่าการประกันคุณภาพการศึกษา นำไปสู่การพัฒนาการศึกษา และสอดคล้องกับ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2549) ที่พบว่า ปัจจัยที่นำไปสู่โรงเรียนดีที่ทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพ ส่วนหนึ่งได้แก่หลักการบริหารยุทธศาสตร์ การวางแผนดำเนินงานการนิเทศติดตามและประเมินผลระบบข้อมูลสารสนเทศของโรงเรียน แต่หากสถานศึกษาใดละเลยไม่ได้ นำผลการประเมินดังกล่าวข้างต้นไปใช้อาจส่งผลให้ผู้เรียนไม่ได้รับโอกาสในการพัฒนาคุณภาพด้านการศึกษาอย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งอาจทำให้ผู้เรียนได้รับผลกระทบต่อโอกาสในการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นหรือต่อการดำรงชีวิต โดยที่สถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ได้แสดงความรับผิดชอบใด ๆ สอดคล้องกับ สถาบันทดสอบทางการศึกษา (2555) ได้กล่าวถึง ดร.ดิเรก พรสีมา ที่กล่าวว่า คุณภาพการศึกษาไม่ได้อยู่ ๆ ก็เกิดขึ้น ต้องมีคนทำให้เกิด คือ ครู ผู้บริหารโรงเรียน เพราะฉะนั้นผลสอบ O-NET ต้องมีผลต่อครู ผู้อำนวยการโรงเรียน และผู้อำนวยการเขตฯ ถ้าไม่มีผลอะไรหรือมีผลแต่น้อยยนิตต่อการประเมินความดีความชอบและวิทยฐานะจะไม่นับเป็นตัวกระตุ้นให้ดีขึ้น ครูจะสนใจเอา O-NET มาพัฒนาผู้เรียน

ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการในฐานะผู้กำหนดนโยบายต้องออกแบบระบบการประกันคุณภาพขึ้นมาเพื่อประเมินคุณภาพผู้เรียนโดยมีผลบังคับให้สถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต้องมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อผลการประเมินคุณภาพของผู้เรียนด้วยเพื่อส่งเสริมให้มีการปฏิรูปการศึกษาอย่างแท้จริง โดยสถานศึกษาต้องมีผลงานแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนได้รับการพัฒนาคุณภาพด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่วัดได้จากการทดสอบระดับชาติ (O-NET) ผ่านเกณฑ์มาตรฐานเพิ่มขึ้นทุกปี สถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานั้น ๆ จึงจะผ่านการประเมินคุณภาพการศึกษา เป้าหมายที่สำคัญของการดำเนินการเพื่อต้องการให้มีการเปลี่ยนแปลงนโยบายหรือวัฒนธรรมการทำงานที่ให้ความสำคัญกับผลการประเมินทุกระดับและนำผลการประเมินไปใช้เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ

ส่วนแนวทางการดำเนินการ Carson, Borman, Robinson (2011) ได้เสนอให้หน่วยงานต้นสังกัดควรให้สถานศึกษาสามารถเข้าถึงข้อมูลผลการประเมินของผู้เรียนมากขึ้น มีระบบการประเมินติดตามความก้าวหน้าเป็นระยะร่วมกับการพัฒนาบุคลากรของสถานศึกษาให้สามารถใช้ข้อมูลการประเมินเพื่อนำไปสู่การกำหนดนโยบายระดับสถานศึกษาและการปฏิบัติที่เป็นเลิศ โดยมีเป้าหมายให้สถานศึกษาทำความเข้าใจผลการประเมินคุณภาพของนักเรียน วิเคราะห์ข้อมูลผลการประเมินเพิ่มเติมเพื่อการชี้แนะการพัฒนาโรงเรียน ระบุสาเหตุของปัญหาที่สำคัญของสถานศึกษา กำหนดโครงการและเลือกดำเนินโครงการเพื่อแก้ไขปัญหานั้น จากแนวทางดังกล่าวผู้เสนอแนะได้ทำการวิจัยเรื่องการประเมินผลกระทบของการปฏิรูปการศึกษาที่ขับเคลื่อนด้วยข้อมูลประเมิน (Data-Driven Reform) ต่อผลสัมฤทธิ์ด้านการอ่านและคณิตศาสตร์ ซึ่งการประเมินโครงการนี้เป็นการประเมินเชิงทดลองเพื่อคำนวณผลกระทบของการประเมินติดตามและการให้คำแนะนำโรงเรียนต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ออกแบบทดลองโดยการเลือกเขตพื้นที่โรงเรียนอย่างสุ่มจำนวน 60 เขตพื้นที่ 500 โรงเรียน จาก 7 รัฐ และแบ่งโรงเรียนออกเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม โรงเรียนกลุ่มทดลองเริ่มดำเนินการในปีที่ 1 ส่วนโรงเรียนในกลุ่มควบคุมเริ่มดำเนินการในปีที่ 2 โดยในปีที่ 1 ให้กลุ่มทดลองได้รับการประเมินติดตามการดำเนินงานเป็นครั้งคราว (benchmark assessment) และได้รับบริการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล ส่วนกลุ่มควบคุมไม่ได้รับการประเมินติดตาม แต่จะได้รับในปีที่ 2 งานประเมินที่นำเสนอใช้ผลการประเมินจากข้อมูลที่ได้จากปีที่หนึ่ง โดยมีคำถามวิจัย คือ “การประเมินติดตามร่วมกับการให้คำปรึกษา แนะนำในการแปลผลการประเมินแก่โรงเรียนทำให้คุณภาพนักเรียนในกลุ่มทดลองต่างจากกลุ่มควบคุมหรือไม่” ผลการประเมินพบว่า การประเมินติดตามและช่วยเหลือโรงเรียนมีผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในรายวิชาคณิตศาสตร์ และถึงแม้ผลกระทบในวิชาการอ่านไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ผู้ประเมินก็คำนวณค่าขนาดอิทธิพล (effect size) เพิ่มขึ้นได้เท่ากับ 0.21 และ 0.14 ในวิชาคณิตศาสตร์และการอ่านตามลำดับ ซึ่งมีขนาดมากพอสมควร ผู้ประเมินสรุปว่าการปฏิรูปการศึกษาที่ขับเคลื่อนด้วยข้อมูลประเมินส่งผลกระทบต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทั้งวิชาคณิตศาสตร์และวิชาการอ่าน

จากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า วัฒนธรรมการประเมินของสถานศึกษาที่เกี่ยวกับการใช้ข้อมูลผลการประเมินทั้งภายในและภายนอกของสถานศึกษาทุกระดับมีผลต่อการขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา ดังนั้นสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการนำผลการ

ประเมินรวมไปถึงสิ่งที่สะท้อนออกมาจากผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียจากการดำเนินการจัดการศึกษาของสถานศึกษาไปใช้วิเคราะห์ วางแผน ดำเนินการ พัฒนาและปรับปรุงการจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามกระบวนการประกันคุณภาพภายใน ภายใต้การดูแลช่วยเหลือ ตรวจสอบ กำกับติดตาม และประเมินผลจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อร่วมกันพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพมีประสิทธิภาพอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

2.3.2 ผลการศึกษาปัจจัยเจตคติต่อการประกันคุณภาพภายในของผู้บริหาร (การรับรู้ความสามารถด้านการประกันคุณภาพภายในของผู้บริหาร และทัศนคติต่อการประกันคุณภาพภายในของผู้บริหาร) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร (ภาวะผู้นำทางวิชาการ และการสนับสนุนและพัฒนาครู) และเจตคติต่อการประกันคุณภาพภายในของครู (การรับรู้ความสามารถด้านการประกันคุณภาพภายในของครู และทัศนคติต่อการประกันคุณภาพภายในของครู) พบว่าไม่มีปัจจัยใดที่ส่งผลต่อคุณภาพการประกันคุณภาพภายในด้านคุณภาพผู้เรียน ด้านการจัดการศึกษา ด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ด้านอัตลักษณ์ของสถานศึกษา และด้านมาตรการส่งเสริม อาจเป็นเพราะการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการตอบแบบสอบถามของผู้บริหารและครู ดังนั้นผลการวิจัยที่ได้ อาจจะมีคลาดเคลื่อนเนื่องจากความลำเอียง (bias) ในการตอบแบบสอบถามที่อาจไม่ตรงกับความรู้สึก หรือพฤติกรรมที่แท้จริงของผู้บริหารและครูได้ หรืออาจเป็นเพราะว่าในการดำเนินงานตามแนวทางการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาเกี่ยวข้องกับการวางแผน การปฏิบัติตามแผน การตรวจสอบประเมินผล และการนำผลการประเมินมาปรับปรุงการทำงาน (วงจร PDCA) โดยอาศัยหลักเกณฑ์และแนวปฏิบัติที่สำคัญ ได้แก่ 1) การกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 2) จัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มุ่งคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 3) จัดระบบบริหารและสารสนเทศ 4) ดำเนินงานตามแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 5) จัดให้มีการติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา 6) จัดให้มีการประเมินคุณภาพภายในตามมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา 7) จัดทำรายงานประจำปี ที่เป็นรายงานประเมินคุณภาพภายใน และ 8) จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นกระบวนการดำเนินงานที่ต้องมีบุคลากรที่มีความรู้ ความเข้าใจ และมีความสามารถ ตลอดจนมีความรู้สึที่ดีหรือมีความเชื่อมั่นและเห็นคุณค่าว่าการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในจะทำให้เกิดคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานที่กำหนดได้ และต้องอาศัยการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นปัจจัยหรือตัวแปรที่ผู้วิจัยนำมาใช้ในการศึกษาอาจมีตัวแปรอื่นที่ควรนำมาศึกษาร่วมด้วย เช่น ปัจจัยเกี่ยวกับด้านความรู้ความสามารถ ความเชื่อ วัฒนธรรมขององค์กร เป็นต้น สอดคล้องกับ พรทิพย์ สระบกข (2544 อ้างถึงใน เอกรัฐ พิมไทย, 2548) ที่พบว่า ครูต้องเป็นผู้มีความรู้ มีความสามารถในการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย และผู้บริหารมีบทบาทสำคัญต่อคุณภาพการศึกษา คือ ต้องมีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการ สอดคล้องกับ วิษณุ ทรัพย์สมบัติ (2549) ที่พบว่า ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินการเรียนการสอน ความเชื่อที่มีต่อการประเมินการเรียนการสอน และการใช้การประเมินในการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง เป็นองค์ประกอบที่สำคัญของวัฒนธรรมการประเมินการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อคุณภาพของสถานศึกษา และสอดคล้องกับ สำนักทดสอบทางการศึกษา และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ที่ได้ให้บทสรุปเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาไว้ว่า ระบบการประกันคุณภาพภายในของ

สถานศึกษาที่ดีที่สุด จะต้องเป็นระบบที่พัฒนาให้เกิดขึ้นจากจิตสำนึกของบุคลากรในสถานศึกษานั้นเอง ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู และบุคลากรทุกคนตระหนักถึงความจำเป็น ในการมีส่วนร่วมรับผิดชอบผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานของตน การปฏิบัติงาน มิใช่สักแต่ทำตามหน้าที่รับผิดชอบ แต่ปฏิบัติหน้าที่ด้วยจิตใจที่เต็มไปด้วย ความสุข มองเห็นผลสำเร็จที่จะเกิดขึ้นชัดเจนว่า ผู้เรียนจะมีคุณภาพอย่างไร ท้องถิ่นและชุมชนจะได้ประโยชน์อย่างไร มีการ "ติดตามตรวจสอบ และพัฒนางานอย่างต่อเนื่อง" การปฏิบัติงานที่เกิดจากจิตวิญญาณของคนในองค์กรนั้น ๆ เอง โดยไม่ต้องมีการบังคับ และมีการบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ มุ่งคุณภาพของผลที่เกิดขึ้น ระบบการประกันคุณภาพภายในของหน่วยงานนั้น จะเป็นกลไกการพัฒนาที่ยั่งยืนกว่าระบบหรือกลไกใด ๆ ที่ถูกกำหนดให้ทำจากองค์กรภายนอก

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

3.1.1 จากผลการวิจัยพบว่า ผลการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษายังไม่สอดคล้องกับผลการประเมินคุณภาพภายนอกโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) โดยเฉพาะผลการประเมินด้านคุณภาพผู้เรียนที่วัดจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนด้วยการทดสอบระดับชาติ (O-NET) ดังนั้นผู้ที่มีอำนาจในการกำหนดนโยบายควรหาแนวทางสนับสนุน ส่งเสริม บังคับใช้ หรือแก้ไขปรับปรุงกระบวนการประกันคุณภาพภายในให้เหมาะสม และสำนักงานเขตพื้นที่ควรประเมินผลการดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาอย่างตรงไปตรงมา เพื่อให้ได้ผลการประเมินคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องกับความเป็นจริง และนำผลการประเมินไปใช้แก้ไขปรับปรุงหรือพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

3.1.2 ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามมาตรฐานด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษาใช้แหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกสถานศึกษามีผลทางลบต่อคุณภาพผู้เรียน ดังนั้นสถานศึกษาควรวิเคราะห์ ตรวจสอบคุณภาพ วางแผน เลือกใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพได้ตรงตามมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเขตพื้นที่การศึกษาควรมีการนิเทศติดตามตรวจสอบ ประเมินผล ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษาเลือกใช้แหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกของสถานศึกษาอย่างเหมาะสม เพื่อความคุ้มค่าในด้านเวลา งบประมาณ และทรัพยากรในการจัดการศึกษาที่ได้รับ

3.1.3 กระทรวงศึกษาธิการในฐานะผู้กำหนดนโยบายต้องออกแบบระบบการประกันคุณภาพขึ้นมาเพื่อประเมินคุณภาพผู้เรียนโดยมีผลบังคับให้สถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต้องมีส่วนรับผิดชอบต่อผลการประเมินคุณภาพของผู้เรียน โดยสถานศึกษาต้องมีผลงานแสดงให้เห็นว่าผู้เรียนได้รับการพัฒนาคุณภาพด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่วัดได้จากการทดสอบระดับชาติ (O-NET) ผ่านเกณฑ์มาตรฐานเพิ่มขึ้นทุกปี สถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานั้น ๆ จึงจะผ่านการประเมินคุณภาพการศึกษา เป้าหมายที่สำคัญของการดำเนินการเพื่อต้องการให้มี

การเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมการทำงานของสถานศึกษาที่ให้ความสำคัญกับผลการประเมินทุกระดับ และการนำผลการประเมินไปใช้เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนต่อไป

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 การวิจัยครั้งนี้ใช้ข้อมูลผลการประเมินตามมาตรฐานเป็นรายด้านและในภาพรวมโดยใช้ข้อมูลจากผลการประเมินของสถานศึกษาเอง ในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำการศึกษาจากข้อมูลในเชิงลึก เช่น ผลการประเมินเป็นรายมาตรฐานและตัวบ่งชี้ หรือศึกษาจากสภาพจริง เพื่อให้เกิดความชัดเจน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สามารถนำมายืนยันหรือสนับสนุนงานวิจัยต่อไป

3.2.2 จากผลการวิจัยเกี่ยวกับข้อค้นพบที่ว่า มาตรฐานด้านการจัดการศึกษา ไม่ส่งผลต่อผล O-NET อาจเป็นเพราะว่างานวิจัยนี้เป็นการนำผลการประเมินผลการดำเนินงานในภาพรวมที่เกี่ยวกับครู ผู้บริหาร และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องของสถานศึกษา อาจทำให้ผลการวิจัยไม่ชัดเจน ในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาแยกเป็นรายมาตรฐานและตัวบ่งชี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึก เพื่อให้เกิดความชัดเจน เพื่อยืนยันและสนับสนุนงานวิจัยต่อไป

3.2.3 จากข้อค้นพบเกี่ยวกับผลการประเมินด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการใช้แหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกสถานศึกษาที่ส่งผลทางลบต่อผล O-NET ในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำการวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเรียนรู้ ความสามารถในการเลือกแหล่งเรียนรู้ การบริหารจัดการงบประมาณ หรือการได้รับการสนับสนุนจากผู้ที่เกี่ยวข้องตามศักยภาพของแต่ละสถานศึกษา ในการใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาเพื่อให้ได้ข้อค้นพบที่จะสนับสนุนผลการวิจัยต่อไป

3.2.4 จากผลการวิจัยที่พบว่าปัจจัยด้านเจตคติต่อการประกันคุณภาพภายในของผู้บริหารและครู และภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารไม่ส่งผลต่อผลการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษา แสดงให้เห็นว่า ถึงแม้ผู้บริหารหรือครูจะมีเจตคติที่ดีต่อการประกันคุณภาพหรือผู้บริหารมีภาวะผู้นำสูง แต่อาจไม่ส่งผลต่อการดำเนินการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามกระบวนการ PDCA ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาในเชิงลึกเกี่ยวกับปัจจัยด้านความรู้ความเข้าใจและความสามารถในการประกันคุณภาพภายใน ความเชื่อที่มีต่อการประกันคุณภาพภายใน และการใช้การประเมินในการปฏิบัติงานการประกันคุณภาพภายในอย่างต่อเนื่องของสถานศึกษา เพื่อให้ได้ข้อค้นพบที่จะสนับสนุนผลการวิจัยต่อไป

3.2.5 หน่วยงานที่กำกับติดตามคุณภาพการจัดการศึกษาควรทำการวิจัยเกี่ยวกับกระบวนการหรือวิธีการนำข้อมูลผลการประเมินคุณภาพของสถานศึกษา (ผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) และผลการประเมินคุณภาพภายนอกของ สมศ.) ไปใช้ หรือศึกษาจากสถานศึกษาที่มีแผนงาน/โครงการหรือการปฏิบัติที่เป็นเลิศ เพื่อให้ได้แนวทางการดำเนินงานที่จะสามารถนำไปใช้พัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาทุกระดับให้ผู้เรียนมีคุณภาพเพิ่มขึ้นทุกปีอย่างต่อเนื่อง